

Od interaktívnej výstavy k virtuálnemu poznávaniu

Rozhovor s RNDr. Katarínou Teplanovou, PhD., autorkou projektu SCVV (Slovenské centrum vedy pre všetkých) a zakladateľkou SCHOLA LUDUS

Čo je SCHOLA LUDUS?

SCHOLA LUDUS je idea Komenského a dnes aj občianske združenie a značka pre neformálne pro-vedecké poznávanie. SCHOLA LUDUS bola v marci 1991 v Bratislave zaregistrovaná ako nadácia s cieľom vytvoriť moderné slovenské centrum vedy pre všetkých. Dňa 8. septembra 1992 bola v Slovenskom národnom múzeu na ploche 400 m² otvorená prvá interaktívna výstava s názvom Energia.

V tomto roku teda slávime 20 rokov od otvorenia prvej vedeckej interaktívnej výstavy na Slovensku. Aký mala táto výstava vtedy ohlas?

Obrovský. Trvala síce len 6 týždňov, ale navštívilo ju 40 000 návštevníkov, ktorí na nej zotrvali priemerne dve hodiny.

Čím bola výstava jedinečná?

Výstava bola rozdelená na úvodnú sieň, herňu, experimentáreň, počítačové hry. Na výstave nechýbal pult pre atraktívne fyzikálne a chemické demonštrácie a improvizované auditórium pre vedecko-populárne prednášky. Samotný názov výstavy Energia bol uchopený a aj vnímaný v niekoľkých rovinách. Energia ako základný prírodovedný pojem; „prírodná, technická a hospodárska energia“; duševná energia, ktorej zdrojom je uvedomelé poznanie a poznávanie, a z môjho pohľadu späť aj tá najcennejšia, vtedy prežívaná a málo zdôrazňovaná energia tímu nadšencov – dobrovoľníkov, z ktorých viacerí sa s obrovským nasadením a podporou celých rodín podieľali na jej realizácii.

To znamená, že návštevník mohol aj sám experimentovať?

Laboratórium obsahovalo komornejšie ladené boxy, v ktorých si mohol návštevník spustiť jednoduché demonštrácie, realizovať jednoduché vlastné experimenty a získať predstavu o ich možnom, ale aj nemožnom (!) využití. Už prvé texty k exponátom neboli tvrdením či výkladom, ale skôr výzvou k experimentovaniu, k vlastným úvahám o pozorovaných javoch a prebiehajúcich procesoch, smerom k budúcnosti a spoločnej zodpovednosti a s otvorenými otázkami k ďalšiemu poznávaniu. Špecifikom bolo tiež, že každý exponát mal svojich autorov a patrónov z radov vedcov a vysokoškolských učiteľov, ktorí dobrovoľne pravidelne chodili svoje exponáty kontrolovať a voľne diskutovali so vždy zvedavými návštevníkmi.

Ako sa ďalej vyvíjali aktivity SCHOLA LUDUS?

Už prvá interaktívna výstava putovala po Slovensku. Na výstavu nadviazal medzinárodný workshop konaný v roku 1993 a druhá výstava v SNM v roku 1994, pri príležitosti ktorej sa konala medzinárodná konferencia s účastníkmi zo 16 krajín. Projekt SCVV bol v r. 1993 zaradený medzi pilotné projekty UNESCO pre rozvoj vedecko-technologickéj gramotnosti v strednej a východnej Európe. Za dvadsať rokov navštívilo len interaktívne výstavy SCHOLA LUDUS spolu viac než 2 milióny návštevníkov na Slovensku, v Česku, Maďarsku, Rakúsku.

Môžete načrtnúť blízku budúcnosť SCHOLA LUDUS?

SCHOLA LUDUS bola pozvaná do nadnárodného konzorcia SEE Science zameraného na podporu rozvoja formou centier vedy. Svoju účasť v projekte financovanom z Programu Európskej únie pre juhovýchodnú Európu postúpila Národnému centru pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti, ktoré má na to všetky formálne kompetencie. Spojili sa skúsenosti, vlastné a zahraničné know-how, kompetencie. Spúšťa sa pilotná prevádzka unikátneho poznávacieho **virtuálneho centra vedy SCHOLA LUDUS on-line** realizovaného s podporou Agentúry na podporu výskumu a vývoja.